

Frederiksborg Amts Avis, mandag 16. marts 2015 - Anmeldelse

Kold krig mod stormagterne

Rosenberg-parret i USA blev i 1953 ofre for den ubehagelige mccarthyisme, der blussede op i USA i årene efter 2. Verdenskrig. Nu er der skrevet en opera om deres historie.

Kold krig og kold lungebetændelse ses ikke, men er skadelig, og Julius og Ethel Rosenberg blev ofret, da den uåndgribelige kommunistforskrækkelse var på sit højeste i Amerika. Arthur Miller skrev sit skuespil "Heksejagt" om disse mistanker, og Rhea Leman har nu stillet skarpt på retssagen og dødsdommen over "The Rosenbergs", som ganske rigtigt sympatiserede med sovjetmagten og -i hvert fald i hans tilfælde- spionerede for Sovjetunionen.

Når de to blev anklaget, skyldtes det bl.a., at amerikanerne allerede i 1943 havde knækket russernes koder og vidste, at Julius Rosenberg var sovjetagent. Men ingen måtte vide, at amerikanerne kunne læse med! Først efter krigen satte senator Joseph McCarthy med et fupnummer gang i den heksejagt, der kulminerede med henrettelsen af ægteparret Rosenberg.

Begge var det, man i vore dage kalder 2. generations-indvandrere. Deres forældre var i begyndelsen af 1900-tallet kommet til USA fra hhv. Rusland og Polen, og parret troede på socialismen som en vej til en bedre verden. Begge ønskede, at nationerne skulle snakke bedre sammen, og spionagen i atombombens skygge var naivt tænkt som et bidrag hertil.

Ranke skyldige

Rhea Leman voksede op med fortællingen om kommunistforskrækkelsen og Rosenberg-parrets eksempel og har nu skrevet en libretto, som Joachim Holbek har gjort til en miniopera. Den er både tekstligt og musikalsk præget af musical-bølgen i 1950`erne med "Pennies From Heaven" direkte citeret, og denne melodiose sorgløshed bliver en vigtig kontrast til den grove retshistorie om angiveri og dømsfældelse til døden. Retsvæsenet førte Ethel Rosenbergs bror som hovedvidne og angiver. De dødsdømte påberåbte sig amerikansk frihedsret til ikke at udtale sig, og det nærede kun mistanken. Julius Rosenberg forsøgte til sidst at give efter, men hans kone forhindrede det. De døde som ranke skyldige, han som spion, hun som medvider.

Niels Bjerre-Poulsen genfortæller historien i Den Ny Operas program, medens Rhea Leman ikke vil tage stilling. Hun har skrevet en følelseladet tekst med to uafbrudte hovedpartier til Jakob Bloch Jespersen og Liv Oddveig Midtmageli, som sammen med en klavertrio har indstuderet værket til turné her i marts.

Publikum i Hillerød tog godt imod værket, som er nutidigt, men ikke avanceret. Det har sin historie, og det har et tilgængeligt tonesprog. Joachim Holbek har bl.a. skrevet operaudgaven af Astrid Lindgrens "Brødrene Løvehjerte", og Rhea Leman har nylig haft sit firmaskuespil "Gorilla" på turné og får i næste måned førsteopført en musikalsk historie om Berlusconi.

"The Rosenbergs" synges på engelsk under sin originaltitel, og Den Ny Opera burde nok have ændret på begge dele. Tekstanlægget kører i salen, men operaen kunne være indstuderet på dansk til de nordiske medvirkende og have fået en mere appellerende titel: "Dødsdømt uden et ord", eller hvad man nu havde kunnet finde på.

Præstationen er dog upåklagelig. Sang og musik forenes smukt og logisk på baggrund af Rhea Lemans manende scenografi, der med videohjælp skildrer både gadeliv og fængselscelle, medens de to personer går til og fra på scenen eller højst træder op på en stol. Liv Oddveig Midtmageli har en gribende soloscene inden pausen, Jakob Bloch Jespersen en tung ro som dække over den tvivl, ethvert ansvarsbevidst menneske ville nære: Skal det gå ud over min familie, at jeg finder stormagtspolitikken forkert?

Det er denne slags forestillinger, som man synes, én af vores tv-kanaler burde engagere sig i. "The Rosenbergs" ville nemt kunne overføres til fjernsynsskærmen. Nu er den på turné med blot 14 opførelser, hvoraf den i Roskilde i fredags måtte aflyses af stemmehensyn, og hvornår kommer den så ellers frem igen?

Knud Cornelius